

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 13.11.2017
COM(2017) 667 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Επίτευξη ευημερίας μέσω του εμπορίου και των επενδύσεων
Επικαιροποίηση της κοινής στρατηγικής του 2007 της ΕΕ σχετικά με τη βοήθεια για το
εμπόριο**

ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ 2007 ΤΗΣ ΕΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ
ΕΜΠΟΡΙΟ

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Βοήθεια για το εμπόριο είναι η συνδρομή που παρέχεται με σκοπό τη στήριξη των προσπαθειών των χωρών εταίρων για ανάπτυξη των οικονομικών ικανοτήτων και επέκταση του εμπορίου τους ως μόχλευση για την ανάπτυξη και τη μείωση της φτώχειας. Η ιδέα της βοήθειας για το εμπόριο εγκαινιάστηκε το 2005 από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) και σήμερα αποτελεί έναν καθιερωμένο άξονα δράσης στην αναπτυξιακή συνεργασία, μέσω του οποίου υποστηρίζονται οι αναπτυσσόμενες χώρες προκειμένου να αποκομίζουν τα οφέλη του εμπορίου. Καλύπτει ευρύ φάσμα τομέων, μεταξύ άλλων τη χάραξη εμπορικής πολιτικής, τους κανονισμούς και τα πρότυπα που συνδέονται με το εμπόριο, τις οικονομικές υποδομές (π.χ. ενέργεια, μεταφορές, τηλεπικοινωνίες) και την ανάπτυξη παραγωγικών ικανοτήτων σε προσανατολισμένους στις εξαγωγές τομείς όπως η γεωργία, η αλιεία και ο τομέας της μεταποίησης¹.

Σε συνέχεια του ΠΟΕ, η ΕΕ διατύπωσε το 2007 τη δική της στρατηγική σχετικά με τη βοήθεια για το εμπόριο, με τίτλο² «Ενίσχυση της στήριξης της ΕΕ για τις ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών που συνδέονται με το εμπόριο», ως κοινή απάντηση από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της. Στόχος της στρατηγικής είναι να βοηθήσει τις αναπτυσσόμενες χώρες και ιδίως τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (ΛΑΧ) να ενσωματωθούν στο βασισμένο σε κανόνες παγκόσμιο εμπορικό σύστημα και να χρησιμοποιούν το εμπόριο αποτελεσματικότερα για την τόνωση της ανάπτυξης και τη μείωση της φτώχειας.

Δέκα χρόνια αργότερα, οι οικονομικές πραγματικότητες έχουν εξελιχθεί σημαντικά και έχει σημειωθεί αύξηση των ολοένα και πιο σύνθετων παγκόσμιων αξιακών αλυσίδων. Το πολιτικό πλαίσιο έχει επίσης αλλάξει ριζικά τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο – ειδικότερα με το θεματολόγιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030³ – όσο και σε επίπεδο ΕΕ με την παγκόσμια στρατηγική της ΕΕ για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας⁴, τη νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη⁵ και τη στρατηγική «Εμπόριο για όλους»⁶.

¹ Το πεδίο εφαρμογής της βοήθειας για το εμπόριο περιλαμβάνει σχεδόν 100 κωδικούς σκοπού της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας (ΕΑΒ) του ΟΟΣΑ, ήτοι 5-ψήφιους κωδικούς που χρησιμοποιούνται για την καταχώριση πληροφοριών σχετικά με τον σκοπό (τομέα προορισμού) των μεμονωμένων δραστηριοτήτων βοήθειας. Οι κωδικοί σκοπού προσδιορίζουν τον συγκεκριμένο τομέα της οικονομικής ή της κοινωνικής δομής του παραλήπτη που η μεταφορά της βοήθειας επιδιώκει να ενισχύσει. (<http://www.oecd.org/dac/aft/aid-for-tradestatisticalqueries.htm>).

² Συμπεράσματα του Συμβουλίου έγγρ. 14470/07 (<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EL&f=ST%2014470%202007%20INIT>)- COM(2007)163 final.

³ Ψήφισμα που ενέκρινε η Γενική Συνέλευση στις 25 Σεπτεμβρίου 2015: Μεταμορφώνοντας τον κόσμο μας: το θεματολόγιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 (<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>).

⁴ http://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/eugs_review_web.pdf

⁵ COM(2016) 740 final.

Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι η επικαιροποίηση της υφιστάμενης στρατηγικής σχετικά με τη βοήθεια για το εμπόριο, υπό το πρίσμα αυτών των εξελίξεων. Η ανακοίνωση προτείνει μια προσανατολισμένη στα αποτελέσματα και ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά τη βοήθεια και τις επενδύσεις για το εμπόριο, η οποία θα αξιοποιεί στο έπακρο το μεγάλο εύρος διαθέσιμων μέσων πολιτικής της ΕΕ με σκοπό την ενίσχυση του συνολικού αντίκτυπού τους στην ανάπτυξη και στη μείωση της φτώχειας. Έμφαση δίνεται στη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, καθώς και στις χώρες όπου υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη, ιδίως στις ΛΑΧ.

2 ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΕΚΑΕΤΙΑ

Μια αναδρομή στην τελευταία δεκαετία οδηγεί στη διαπίστωση ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν εδραιωθεί ως ο μεγαλύτερος πάροχος βοήθειας για το εμπόριο παγκοσμίως, δεδομένου ότι εξασφαλίζουν το ένα τρίτο του συνολικού παγκόσμιου ποσού της βοήθειας⁷. Συνολικά, κατά την περίοδο 2007-2015, οι δεσμεύσεις της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο αυξήθηκαν άνω του 85 %, αγγίζοντας τα 96,79 δισ. EUR. Μόνο το 2015, οι δεσμεύσεις ανήλθαν στο ποσό ρεκόρ των 13,16 δισ. EUR. Ένα σημαντικό στοιχείο της έννοιας της βοήθειας για το εμπόριο είναι η βοήθεια που συνδέεται με το εμπόριο⁸ (TRA), της οποίας ο στόχος των 2 δισ. EUR επιτεύχθηκε το 2008, δύο χρόνια νωρίτερα από το προβλεπόμενο. Έως το 2015, το ετήσιο ποσό είχε αγγίξει το σημαντικό μέγεθος των 2,8 δισ. EUR, με αποτέλεσμα το συνολικό ύψος της παρεχόμενης βοήθειας για την περίοδο 2007-2015 να ανέρχεται σε 21,5 δισ. EUR. Το 37 % του συνόλου αυτού χορηγήθηκε σε κράτη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ). Η στήριξη στις ΛΑΧ παρέμεινε σταθερή υπό απόλυτους όρους, φτάνοντας σχεδόν στα 18 δισ. EUR κατά την περίοδο 2007-2015 (19% της συνολικής βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο), ενώ μειώθηκε υπό σχετικούς όρους καθώς η συνολική βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο διευρύνθηκε.

Από ποιοτική άποψη, η βοήθεια της ΕΕ που συνδέεται με το εμπόριο πέτυχε σημαντικά αποτελέσματα στους περισσότερους τομείς προτεραιότητας. Στις ΛΑΧ και σε χώρες σε ασταθή πλαίσια, η βοήθεια συχνά κατάφερε να σταθεροποιήσει ή ακόμη και να διευρύνει τους εμπορικούς όγκους⁹. Η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο πέτυχε επίσης θετικά αποτελέσματα μέσω ευρύτερων περιφερειακών ή θεματικών πολυετών πρωτοβουλιών, όπως

⁶ COM(2015) 497 final «Εμπόριο για όλους - Προς μια πιο υπεύθυνη πολιτική για το εμπόριο και τις επενδύσεις»· βλ. επίσης την έκθεση προόδου για την εφαρμογή της στρατηγικής – COM(2017) 491 final.

⁷ 253 δισ. EUR της παγκόσμιας βοήθειας για το εμπόριο κατά την περίοδο 2007-2014 (ΕΕ 33 %, Ιαπωνία 19 %, ΗΠΑ 10 %). Πηγή: ετήσιες εκθέσεις παρακολούθησης της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο.

⁸ Η βοήθεια που συνδέεται με το εμπόριο (TRA) αντιστοιχεί σε βασικά θέματα που συνδέονται με το εμπόριο και περιλαμβάνει τις ακόλουθες κατηγορίες κωδικών σκοπού της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας (ΕΑΒ) του ΟΟΣΑ: Εμπορική πολιτική και κανονισμοί (331xx, εκτός 33150) και Ανάπτυξη εμπορίου (240xx, 25010, 311xx, 312xx, 313xx, 321xx, 322xx, 323xx, 33210, όλοι με δείκτη ανάπτυξης εμπορίου).

⁹ Στρατηγική αξιολόγηση της βοήθειας της ΕΕ που συνδέεται με το εμπόριο προς τρίτες χώρες, βάσει δείγματος 23 χωρών και πέντε περιφερειακών οργανισμών. https://ec.europa.eu/europeaid/strategic-evaluation-eu-trade-related-assistance-third-countries-2004-2010_en

η υποστήριξη της ΕΕ στις ικανότητες των ΑΚΕ για την ένταξη στο πολυμερές σύστημα εμπορίας και την προετοιμασία για τις συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης¹⁰.

Παράλληλα, η βοήθεια για το εμπόριο είχε περιορισμένη επιτυχία όσον αφορά την προώθηση και τη διαφοροποίηση του εμπορίου για τις πιο φτωχές χώρες και τις χώρες σε ασταθή κατάσταση. Παρά την ουσιαστική στήριξη και την αδασολόγητη πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ για το σύνολο σχεδόν των προϊόντων τους¹¹, οι ΛΑΧ και οι χώρες που βρίσκονται σε ασταθή κατάσταση έχουν παραμείνει στο περιθώριο της παγκόσμιας οικονομίας¹². Το 2015, το μερίδιο του τομέα της μεταποίησης ύψους 12 % στις ΛΑΧ παρέμεινε σαφώς χαμηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο 20 % των αναπτυσσόμενων χωρών. Το έλλειμμα των ΛΑΧ στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκε έντονα κατά την περίοδο 2006-2015 από 7,3 σε 104,2 δισ. δολάρια ΗΠΑ, ενώ το μερίδιο των παγκόσμιων εξαγωγών των ΛΑΧ το 2015 εξακολουθούσε να μην υπερβαίνει το 1 %, με τις ΛΑΧ να αντιπροσωπεύουν το 12,8 % του παγκόσμιου πληθυσμού.

3 ΜΙΑ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΝΑ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η παγκοσμιοποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων δεν είναι ένα νέο φαινόμενο, ωστόσο οι κινητήριες δυνάμεις και οι τάσεις της παγκοσμιοποίησης μεταβάλλονται με γοργούς ρυθμούς¹³.

Μια βασική τάση σήμερα είναι η άνοδος των παγκόσμιων και των περιφερειακών αξιακών αλυσίδων, με τα διεθνή δίκτυα παραγωγής να βασίζονται ολοένα και περισσότερο στις διεπιχειρησιακές και στις ενδοεπιχειρησιακές εμπορικές συναλλαγές. Σταδιακά αυξάνεται η σημασία των υπηρεσιών στο διεθνές εμπόριο, ενώ η ψηφιοποίηση διαμορφώνει την παγκόσμια οικονομία με νέους τρόπους εκ των οποίων πολλοί δεν έχουν ακόμη διαφανεί. Μεγάλη πρόκληση, ωστόσο, είναι ότι η συμμετοχή πολλών αναπτυσσόμενων χωρών στις παγκόσμιες αξιακές αλυσίδες και στην ψηφιοποίηση παραμένει περιθωριακή. Η εκβιομηχάνιση, η παραγωγικότητα και η διαφοροποίηση των οικονομιών πολλών αναπτυσσόμενων χωρών παραμένουν περιορισμένες, δεδομένου ότι εξακολουθούν να εξαρτώνται από το χαμηλόμισθο εργατικό δυναμικό, τις εξαγωγές βασικών προϊόντων και τη

¹⁰ Τελική αξιολόγηση των βασικών προγραμμάτων βοήθειας για το εμπόριο ΑΚΕ-ΕΕ (2015), όπως: «Integration to the Multilateral Trading System and Support to the Integrated Framework» («Ενσωμάτωση στο πολυμερές σύστημα εμπορίας και στήριξη στο ολοκληρωμένο πλαίσιο»), «All ACP Institutional Trade Capacity Building Facility (Trade.Com)» («Όργανο για τη δημιουργία θεσμικών ικανοτήτων στον τομέα του εμπορίου για όλες τις ΑΚΕ (Trade.Com)»), «Capacity Building in Support of the Preparation of Economic Partnership Agreements» («Δημιουργία ικανοτήτων για την υποστήριξη της προετοιμασίας για τις συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης»). https://europa.eu/capacity4dev/public-priv_sector-trade-regio_int/document/trade-assistance-through-multiple-partnerships-findings-evaluation-three-eu-funded-trade-as

¹¹ Η ΕΕ είναι η σημαντικότερη εξαγωγική αγορά για τα αγαθά των ΛΑΧ, με μερίδιο 25,1 % των εξαγωγών παγκοσμίως το 2016 από 21,4 % το 2007. (Πηγή: EUROSTAT – ΔΝΤ (13.10.2017)). Παρά ταύτα, το μερίδιο των ΛΑΧ σε όλες τις εισαγωγές της ΕΕ παρέμεινε χαμηλό, αν και αυξανόμενο: 2,16 % όλων των εισαγωγών στην ΕΕ το 2016, σε σύγκριση με 1,44 % το 2007. (Πηγή: EUROSTAT – Comext (13.10.2017))

¹² The Least Developed Countries Report 2016 (Εκθεση του 2016 για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες), UNCTAD (http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ldc2016_en.pdf)

¹³ Έγγραφο προβληματισμού για την τιθάσευση της παγκοσμιοποίησης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, COM(2017) 240 της 10ης Μαΐου 2017.

χαμηλής ποιότητας πρωτογενή παραγωγή. Συνεπώς, θα πρέπει να πραγματοποιηθούν σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που οι επίσημες χρηματοδοτικές ροές αδυνατούν από μόνες τους να καλύψουν.

Το πλαίσιο πολιτικής έχει επίσης αλλάξει. Το **πρόγραμμα δράσης της Αντίς Αμπέμπα**¹⁴ που εγκρίθηκε το 2015 πραγματεύεται τα απαραίτητα μέσα για την εκπλήρωση του **νέου θεματολογίου για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030** το οποίο συμφωνήθηκε λίγο αργότερα. Τόσο το πρόγραμμα όσο και το θεματολόγιο τονίζουν τη σημασία του διεθνούς εμπορίου και των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα ως μέσων υλοποίησης παράλληλα με την επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια (ODA). Το θεματολόγιο με ορίζοντα το 2030 θεσπίζει το νέο και καθολικό πρότυπο ανάπτυξης για τα επερχόμενα έτη, με βάση την ενσωμάτωση και την αλληλεξάρτηση του συνόλου των 17 στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) και των 169 στόχων που διαρθρώνονται γύρω από τις τρεις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης: οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική.

Η **συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή**¹⁵ απαιτεί διαρθρωτικές αλλαγές στα συστήματα παραγωγής και εμπορίας προκειμένου να δημιουργηθεί μια νέα, ανθεκτική στις κλιματικές μεταβολές οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, ικανή να προσαρμόζεται στην κλιματική αλλαγή και να την μετριάξει. Η μετάβαση προς μια κυκλική οικονομία δημιουργεί νέες ευκαιρίες καινοτομίας και οικονομικές προοπτικές που οι αναπτυσσόμενες χώρες θα πρέπει να αξιοποιήσουν περαιτέρω.

Αυτό το μεταβαλλόμενο πλαίσιο αποτυπώνεται σε δύο θεμελιώδεις πρωτοβουλίες πολιτικής της ΕΕ. Η πρώτη, η **γενική στρατηγική για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της ΕΕ**, ζητά μια ευέλικτη και ομόρροπη ΕΕ, μέσω της μέγιστης αξιοποίησης του μεγάλου εύρους των μέσων άσκησης πολιτικής που έχει στη διάθεσή της, μεταξύ των οποίων σημαντικότερα είναι τα εργαλεία της ανάπτυξης και του εμπορίου.

Η δεύτερη, η **νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη**¹⁶ ενσωματώνει μια μετάβαση στο πρότυπο της ενωσιακής πολιτικής για την αναπτυξιακή συνεργασία στο πλαίσιο του θεματολογίου του 2030. Εστιάζει στη μείωση της φτώχειας σύμφωνα με τις αρχές της αποτελεσματικής αναπτυξιακής συνεργασίας. Ζητά την επιδίωξη της ανάπτυξης συνεργειών μεταξύ πολιτικών· τον καλύτερο συντονισμό και τη μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ των παραγόντων και των μέσων της ΕΕ· και την προώθηση του εμπορίου και των υπεύθυνων επενδύσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες για τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης, δίνοντας συνέχεια στους προανατολισμούς που ορίστηκαν στην ανακοίνωση με τίτλο «Εμπόριο,

¹⁴ Έγγραφο συμπερασμάτων που εγκρίθηκε στην τρίτη διεθνή διάσκεψη για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης (Αντίς Αμπέμπα, Αιθιοπία, Ιούλιος 2015), και το οποίο επικυρώθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με το ψήφισμα 69/313 της 27ης Ιουλίου 2015.

¹⁵ Αποτέλεσμα της Διάσκεψης του Παρισιού για το κλίμα (COP 21)· η συμφωνία τέθηκε σε ισχύ στις 4 Νοεμβρίου 2016.

¹⁶ https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf

μεγέθυνση και ανάπτυξη»¹⁷ και επικαιροποιήθηκαν με την ανακοίνωση «Εμπόριο για όλους» του 2015.

Δύο σημαντικές πτυχές απορρέουν από αυτό το ανανεωμένο πλαίσιο πολιτικής. Πρώτον, οι πόροι της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας θα πρέπει να διοχετεύονται εκεί όπου υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη βοήθειας, ιδίως στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και στις χώρες σε ασταθή κατάσταση. Δεύτερον, το κέντρο βάρους μετατοπίζεται προς μια πιο στρατηγική χρήση της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας ως καταλύτη¹⁸ για την κινητοποίηση άλλων δημόσιων και ιδιωτικών χρηματοδοτικών ροών, όπως οι ροές στο πλαίσιο του νέου **Εξωτερικού Επενδυτικού Σχεδίου** (ΕΕΣ) της ΕΕ. Όσον αφορά το μέλλον, περισσότερες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις θα καταστούν αναπόσπαστο μέρος της στήριξης της ΕΕ στις ανάγκες του εμπορίου και των παραγωγικών ικανοτήτων.

4 ΜΙΑ ΣΥΝΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Λαμβανομένου υπόψη του μεταβαλλόμενου οικονομικού και πολιτικού πλαισίου, είναι καιρός να αναθεωρηθεί η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο. Απώτερος στόχος πρέπει να είναι η στήριξη των χωρών εταίρων στις προσπάθειές τους να σημειώσουν πρόοδο στους ΣΒΑ και να επιτύχουν μια βιώσιμη ευημερία μέσω της αύξησης του εμπορίου και των επενδύσεων. Τούτο προϋποθέτει τις ακόλουθες θεμελιώδεις αλλαγές ως προς τις υφιστάμενες πρακτικές:

- i. Περιορισμός του σημερινού κατακερματισμού και ενίσχυση της μόχλευσης της βοήθειας για το εμπόριο μέσω μιας καλύτερα ενημερωμένης και συντονισμένης παροχής βοήθειας.
- ii. Ενίσχυση του αντίκτυπου της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο, με την εξασφάλιση πλήρους συνοχής και αξιοποίησης των περισσότερων μέσων σε όλο το φάσμα των εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ, και ιδίως του νέου Εξωτερικού Επενδυτικού Σχεδίου, των εμπορικών συμφωνιών και των εμπορικών συστημάτων.
- iii. Μεγαλύτερη έμφαση στις κοινωνικές και τις περιβαλλοντικές διαστάσεις της βιωσιμότητας, παράλληλα με μια οικονομική ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς.
- iv. Καλύτερη διαφοροποίηση χωρών με μεγαλύτερη έμφαση στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και σε χώρες σε ασταθή κατάσταση.
- v. Βελτιωμένη παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων.

¹⁷ COM(2012) 22 final «Εμπόριο, μεγέθυνση και ανάπτυξη – Η προσαρμογή της εμπορικής και επενδυτικής πολιτικής στις χώρες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη βοήθειας».

¹⁸ European Report on Development (2015): Combining finance and policies to implement a transformative post-2015 development agenda (Ευρωπαϊκή έκθεση για την ανάπτυξη (2015): Συνδυασμός χρηματοδότησης και πολιτικών για την υλοποίηση ενός μετασχηματιστικού αναπτυξιακού προγράμματος μετά το 2015) (ODI, ECDPM, GDI/DIE, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και Southern Voice Network).

4.1 Περιορισμός κατακερματισμού, ενίσχυση μόχλευσης

Η τρέχουσα διάθεση της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο πραγματοποιείται με υπερβολικά αποκεντρωμένο και κατακερματισμένο τρόπο. Το 2015, για παράδειγμα, τα 13,6 δις. EUR της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο αντιπροσώπευαν το ένα τρίτο της συνολικής επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας της ΕΕ και διοχετεύτηκαν μέσω περίπου 3 000 αποφάσεων χρηματοδότησης που αντιστοιχούσαν σε σχεδόν 90 κωδικούς σκοπού της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας (EAB) του ΟΟΣΑ. Το γεγονός αυτό δυσχέρανε τη διασφάλιση της βέλτιστης συνοχής και αποτελεσματικότητας¹⁹.

Για τον λόγο αυτό, είναι σημαντικό να **συνδυάζεται καλύτερα το ευρύ φάσμα των αναπτυξιακών μέσων χρηματοδότησης** (διμερών, περιφερειακών, θεματικών κ.λπ.) και των μηχανισμών παροχής βοήθειας (τεχνική βοήθεια, επιχορηγήσεις, στήριξη προϋπολογισμού, αδελφοποίηση, συνδυαστική χρηματοδότηση κ.λπ.), τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Αυτό θα πρέπει να συμπληρώνεται από τις δανειοδοτικές πράξεις διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών αναπτυξιακής χρηματοδότησης στις αναπτυσσόμενες χώρες, προκειμένου οι ανάγκες του εμπορίου και των παραγωγικών ικανοτήτων των χωρών εταίρων να αντιμετωπίζονται με πιο ολοκληρωμένο και καίριο τρόπο.

Για να μπορέσει να συμβάλλει καθοριστικά στην επίτευξη των ΣΒΑ, η ΕΕ πρέπει να λειτουργήσει περισσότερο ως καταλύτης ιδιωτικών επενδύσεων. Το Εξωτερικό Επενδυτικό Σχέδιο που καλύπτει την Αφρική και τις χώρες της Ευρωπαϊκής Γειτονίας θα ακολουθήσει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση. Θα αναπτύξει καινοτόμους μηχανισμούς για τον επιμερισμό των κινδύνων με ένα νέο Ευρωπαϊκό Ταμείο Βιώσιμης Ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης μιας εγγύησης για την κινητοποίηση κεφαλαίων, σε συνδυασμό με την τεχνική βοήθεια και τη βελτίωση των μεταρρυθμίσεων του επενδυτικού κλίματος.

Σύμφωνα με τις αναπτυξιακές στρατηγικές των χωρών εταίρων και των περιφερειών και στο πλαίσιο αυτών, **θα αναζητηθούν ενεργά συνέργειες με εμπορικές συμφωνίες και εμπορικά συστήματα της ΕΕ**. Τα ανωτέρω έχουν καταστεί σημαντικός κινητήριος μοχλός των σχέσεων της ΕΕ με τις αναπτυσσόμενες χώρες²⁰. Προσφέρουν ευκαιρίες πρόσβασης στην αγορά που οι τοπικές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) αδημονούν να αξιοποιήσουν. Ακόμη, παρέχουν κίνητρα για μεταρρύθμιση στα οποία μπορεί να βασιστεί η αναπτυξιακή συνεργασία για να προχωρήσει περαιτέρω. Τούτέστιν, η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο θα προάγει εξ αρχής μια θετική δυναμική για την εφαρμογή των συμφωνιών και θα συμβάλλει στην επιτυχία τους. Η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο θα χρησιμοποιηθεί προκειμένου να ενισχυθεί επίσης το δυναμικό ανάπτυξης άλλων πολιτικών της ΕΕ.

Δράσεις:

¹⁹ Από το 2012 έως το 2017, πάνω από 250 σχέδια αφορούσαν μεταρρυθμίσεις της οικονομικής διακυβέρνησης και του επενδυτικού κλίματος στην υποσαχάρια Αφρική. Στο μέλλον, η συνοχή θα εξασφαλίζεται, μεταξύ άλλων, μέσω της ολοκληρωμένης προσέγγισης του ΕΕΣ.

²⁰ Επιλέξιμες για αναπτυξιακή συνεργασία της ΕΕ είναι οι αναπτυσσόμενες χώρες που είτε έχουν υπογράψει εμπορικές συμφωνίες με την ΕΕ είτε είναι δικαιούχοι του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων της ΕΕ.

- Ενίσχυση των επιχειρησιακών διασυνδέσεων σε όλα τα μέσα και εργαλεία της αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων και των ευρωπαϊκών οργανισμών αναπτυξιακής χρηματοδότησης, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών.
- Στενός συσχετισμός της δημοσιονομικής στήριξης της ΕΕ²¹ με τις μεταρρυθμίσεις του επενδυτικού κλίματος κατά την κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων στις αναπτυσσόμενες χώρες, μέσω καινοτόμων μηχανισμών επιμερισμού κινδύνων²².
- Χρήση των θεσμικών μηχανισμών παρακολούθησης που έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο των συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) της ΕΕ, ως επιπρόσθετο μέσο για τον εντοπισμό της κατάλληλης βοήθειας για τις εμπορικές δραστηριότητες²³.
- Ενσωμάτωση στα σχέδια για την εφαρμογή των συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ, στοχοθετημένων μέτρων που βοηθούν τις αναπτυσσόμενες χώρες εταίρους να αξιοποιήσουν καλύτερα τις δυνατότητες που παρέχουν οι εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ.
- Τακτική αξιολόγηση του ποσοστού χρήσης των προτιμήσεων από τους εταίρους των εμπορικών συμφωνιών και τις δικαιούχες χώρες του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων και ανάλυση των περιοριστικών παραγόντων, τόσο από την πλευρά της εγχώριας προσφοράς²⁴ όσο και από την πλευρά του εμπορικού καθεστώτος της ΕΕ²⁵. Διοχέτευση της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο με στόχο την καλύτερη αντιμετώπιση τέτοιων περιορισμών και, όπου κρίνεται σκόπιμο, αξιολόγηση της ανάγκης να λαμβάνονται υπόψη αυτοί οι περιορισμοί στη διαδικασία εξέλιξης των μέτρων για το εμπόριο.

4.2 Ενίσχυση της συνάφειας

Η αποτελεσματικότερη διοχέτευση της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο απαιτεί συστηματική χρήση των διαθέσιμων συστημάτων διάγνωσης για το εμπόριο και τις επενδύσεις. Μια **τεκμηριωμένη** προσέγγιση θα καταστήσει δυνατή την επαρκή κατανόηση των αξιακών αλυσίδων και θα επιτρέψει στις αγορές επόμενου σταδίου να διεξαγάγουν έναν πιο

²¹ Η δημοσιονομική στήριξη ενισχύει τις προσπάθειες των αναπτυσσόμενων χωρών για κινητοποίηση των εγχώριων πόρων, αυξάνει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία, βελτιώνει τις πολιτικές δημόσιων επενδύσεων και την εφαρμογή τους, καθώς και το επενδυτικό κλίμα και το επιχειρηματικό περιβάλλον.

²² Ακρογωνιαίος λίθος αυτής της προσπάθειας θα είναι το νέο ΕΕΣ στην Αφρική και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Γειτονίας. Η μεικτή χρηματοδότηση σε συνδυασμό με τις κατάλληλες πολιτικές και τις κανονιστικές μεταρρυθμίσεις (πυλώνας 3 για το επενδυτικό κλίμα) παρέχουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, η οποία αφορά επίσης άλλα μέρη του αναπτυσσόμενου κόσμου.

²³ Οι συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ θεσπίζουν τομεακές υποεπιτροπές, στο πλαίσιο των οποίων αμφότεροι οι υπογράφωντες συζητούν την πρόοδο της εφαρμογής σε ζητήματα, όπως τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο, το εμπόριο και η βιώσιμη ανάπτυξη, τα θέματα υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας και οι τελωνειακές και η διευκόλυνση του εμπορίου. Οι πληροφορίες που προκύπτουν από αυτές τις υποεπιτροπές μπορούν να συμβάλλουν στην επισήμανση των αναγκών, οι οποίες δύνανται να αντιμετωπιστούν μέσω της βοήθειας για το εμπόριο.

²⁴ Υποδομές, πολιτικές, παραγωγικές ικανότητες, συμμόρφωση με πρότυπα κ.λπ.

²⁵ Δασμοί, κανόνες καταγωγής, ποσοστώσεις, υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά θέματα κ.λπ.

ενημερωμένο διάλογο χάραξης πολιτικής με τις κυβερνήσεις των χωρών εταίρων, με αποτέλεσμα την ενίσχυση του σχεδιασμού και του αντίκτυπου των σχεδίων.

Θα δημιουργηθούν μηχανισμοί για μια πραγματική **δέσμευση των ενδιαφερόμενων μερών**. Ο δομημένος διάλογος με τον **ιδιωτικό τομέα** είναι απαραίτητος προκειμένου να εντοπιστούν στο επιχειρηματικό και στο εμπορικό περιβάλλον οι μεταρρυθμίσεις που διευκολύνουν τις επενδύσεις και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. **Η κοινωνία των πολιτών και οι κοινωνικοί εταίροι** διαδραματίζουν βασικό ρόλο στη διαφύλαξη των προτεραιοτήτων, όπως η δημιουργία θέσεων εργασίας για τους νέους, η οικονομική χειραφέτηση των γυναικών, η αξιοπρεπής εργασία και τα περιβαλλοντικά πρότυπα. Οι φορείς έρευνας και καινοτομίας συμβάλλουν καθοριστικά στην προώθηση των επενδύσεων και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας τους, οι **τοπικές αρχές** ασκούν επίσης σημαντικό αντίκτυπο στη διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος ευνοϊκού για τις επιχειρήσεις και την αξιοπρεπή εργασία, καθώς και όσον αφορά την αποδοτικότητα και τη διακυβέρνηση των τοπικών φορέων που είναι αρμόδιοι για τη διαχείριση της εφαρμογής των κανονισμών.

Εκτός από την καθοδήγηση που παρέχεται μέσω τεκμηριωμένων προσεγγίσεων και με τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών, σε ορισμένους τομείς υπάρχουν ευρύτερες τάσεις και θέματα προς εξέταση.

Οι **αξιακές αλυσίδες** αποτελούν κινητήριο μοχλό που συμβάλλει στην καλύτερη ενσωμάτωση των αναπτυσσόμενων χωρών στο περιφερειακό και στο παγκόσμιο εμπόριο. Η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο θα επικεντρωθεί με πιο στρατηγικό τρόπο στην ενίσχυση των χωρών εταίρων, ώστε αυτές να αναπτυχθούν και να προωθηθούν στην αξιακή αλυσίδα²⁶.

Οι **υποδομές ποιότητας** είναι ένας σημαντικός τομέας για τη βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο, ο οποίος συμβάλλει στην αντιμετώπιση αφενός των περιορισμών από πλευράς προσφορών και αφετέρου των μη δασμολογικών εμποδίων. Στον τομέα αυτό περιλαμβάνονται οι ρυθμιστικές και οι λειτουργικές πτυχές της τυποποίησης, η διαπίστευση, η αξιολόγηση της συμμόρφωσης και η εποπτεία της αγοράς. Η δημιουργία ικανοτήτων για τις ρυθμιστικές και τις αρμόδιες αρχές, τα συστήματα ασφάλειας των τροφίμων και ο σχετικός εργαστηριακός εξοπλισμός, καθώς και η παροχή τεχνικής βοήθειας σε παραγωγούς και ΜΜΕ για τη συμμόρφωση με **τους τεχνικούς κανονισμούς**, τα ιδιωτικά πρότυπα, τα μέτρα για την ασφάλεια των τροφίμων και τα μέτρα **υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής** προστασίας είναι αποτελεσματικοί μοχλοί που διευκολύνουν το εμπόριο και τις επενδύσεις, εφόσον η προσέγγισή τους γίνεται με γνώμονα την αγορά.

Η **ψηφιοποίηση** είναι παράγοντας που ευνοεί την πρόσβαση στις εξωτερικές αγορές και την ενσωμάτωση στις παγκόσμιες αξιακές αλυσίδες. Η ψηφιακή καινοτομία έχει ήδη καταδείξει τις δυνατότητές της να προσφέρει λύσεις σε τοπικά προβλήματα, να μειώνει το εμπορικό

²⁶ Από το 2008, αξιοποιώντας τη βοήθεια για το εμπόριο στον τομέα, η Ακτή του Ελεφαντοστού και η Γκάνα πραγματοποιούν στροφή από τις εξαγωγές ακατέργαστων σπόρων κακάου προς τις εξαγωγές τοπικά μεταποιημένων προϊόντων κακάου. Οι εξαγωγές προς την ΕΕ σοκολάτας, βουτύρου κακάου, πάστας κακάου και σκόνης κακάου πολλαπλασιάστηκαν επί 2,5 για την Ακτή του Ελεφαντοστού και επί 4,5 για την Γκάνα μέσα σε λιγότερο από 8 χρόνια.

κόστος και να παρέχει νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες²⁷. Οι τεχνολογικές τάσεις βοηθούν τις καινοτόμες ΜΜΕ να εισέλθουν στην αγορά. Η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο θα ενθαρρύνει τις επενδύσεις στις ψηφιακές τεχνολογίες και υπηρεσίες, στη μηχανοργάνωση, στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση και στην εφοδιαστική του ηλεκτρονικού εμπορίου, καθώς και στην τεχνική βοήθεια προς τις κυβερνήσεις προκειμένου να θεσπίζουν πολιτικές και ευνοϊκά πλαίσια για το διασυνοριακό ηλεκτρονικό εμπόριο.

Η **διευκόλυνση του εμπορίου** έχει προσλάβει μεγαλύτερη σημασία μετά την έναρξη ισχύος της συμφωνίας για τη διευκόλυνση του εμπορίου (TFA), της σημαντικότερης πολυμερούς εμπορικής συμφωνίας που έχει συναφθεί από την ίδρυση του ΠΟΕ το 1995. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν δεσμευτεί να κινητοποιήσουν τουλάχιστον 400 εκατ. EUR στη βοήθεια για τη διευκόλυνση του εμπορίου σε περίοδο πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας, μεταξύ άλλων για σχέδια που βελτιώνουν τα τελωνειακά συστήματα των αναπτυσσόμενων χωρών. Η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο θα δώσει προτεραιότητα σε εκείνες τις διατάξεις της συμφωνίας για τη διευκόλυνση του εμπορίου που κοινοποιούνται ως κατηγορία «C»²⁸.

Γενικά, η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο θα παραμείνει ευέλικτη, προκειμένου να ενσωματώνει τις επιπτώσεις στην αναπτυξιακή συνεργασία από θέματα του ΠΟΕ που αφορούν τόσο τις υφιστάμενες διαπραγματεύσεις και δεσμεύσεις, συμπεριλαμβανομένων των εξαιρέσεων για τις υπηρεσίες των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών, όσο και νέα θέματα όπως αυτά ανακύπτουν.

Δράσεις:

- Εντοπισμός και υποστήριξη των αξιακών αλυσίδων με δυνατότητα δημιουργίας υπεραξίας²⁹, μέσω της συστηματικότερης χρήσης των συστημάτων διάγνωσης για το εμπόριο και τις επενδύσεις και των εργαλείων γνώσης της αγοράς από τις αντιπροσωπείες της ΕΕ και τους αρμόδιους οργανισμούς των κρατών μελών, προκειμένου να καθοδηγείται ο διάλογος πολιτικής της ΕΕ και η χορήγηση της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο.
- Διενέργεια ουσιαστικού διαλόγου και δέσμευση με τον ιδιωτικό τομέα προκειμένου να εντοπιστούν και να ληφθούν υπόψη κατά προτεραιότητα οι περιορισμοί στο επενδυτικό κλίμα³⁰.

²⁷ Έγγραφο εργασίας SWD(2017)157 των υπηρεσιών της Επιτροπής «Digital4Development: ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών και υπηρεσιών στην αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ».

²⁸ Οι κοινοποιήσεις της κατηγορίας C περιέχουν διατάξεις για τις οποίες μια αναπτυσσόμενη χώρα ή μια λιγότερο ανεπτυγμένη χώρα προσδιορίζει πως θα εφαρμοστούν σε ημερομηνία μεταγενέστερη μιας μεταβατικής περιόδου και προϋποθέτουν την απόκτηση της ικανότητας εφαρμογής μέσω της παροχής υποστήριξης και βοήθειας για τη δημιουργία ικανοτήτων (πηγή: ΠΟΕ).

²⁹ Παραδείγματος χάριν, οι αξιακές αλυσίδες του καφέ, του κακάου και του βαμβακιού, όπου απαιτούνται επενδύσεις επόμενου σταδίου για τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

³⁰ Παραδείγματος χάριν, η πλατφόρμα βιώσιμης ανάπτυξης των επιχειρήσεων της Αφρικής (SB4A) στο πλαίσιο του ΕΕΣ και η οικοδόμηση δικτύων επιχειρηματικών ομίλων/εμπορικών επιμελητηρίων της ΕΕ.

- Χρήση πληροφοριών από τα συστήματα ελέγχου της ΕΕ που αξιολογούν τη συμμόρφωση των εξαγωγών τρίτων χωρών προς τα πρότυπα της ΕΕ, ως πολύτιμη πηγή για την αντιμετώπιση των περιορισμών από πλευράς προσφοράς και τον προσδιορισμό των τομέων που επιδέχονται βελτίωση και διορθωτικές δράσεις εκεί όπου είναι δυνατόν να κινητοποιηθεί η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο³¹.
- Ενίσχυση της συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών και τις τοπικές αρχές με σκοπό την καλύτερη ενημέρωση της χορήγησης βοήθειας για το εμπόριο, μεταξύ άλλων μέσα από τις εθνικές συμβουλευτικές ομάδες³² (DAG) που δημιουργούνται από μια νέα γενιά συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ, τους χάρτες πορείας της ΕΕ για τη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών και ισοδύναμες μορφές συνεργασίας με τις τοπικές αρχές, καθώς και μέσω των συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης.

4.3 Πρόοδος στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της βιώσιμης ανάπτυξης

Η ισότητα των φύλων δεν είναι απλώς ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα, αλλά και ένας παράγοντας καίριας σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη. Οι οικονομίες που εξασφαλίζουν καλύτερες ευκαιρίες στις γυναίκες έχουν περισσότερες δυνατότητες ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας. Η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο θα συμβάλλει στην εκπλήρωση της ανανεωμένης και διευρυμένης δέσμευσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων και, ειδικότερα, **την οικονομική χειραφέτηση των γυναικών**³³.

Η συμμετοχή όλων θα βρίσκεται στο επίκεντρο της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο, ως απόρροια της ενωσιακής, **θεμελιωμένης στα δικαιώματα, προσέγγισης** για την αναπτυξιακή συνεργασία, η οποία προωθεί επίσης τη συμμετοχή, την εξάλειψη των διακρίσεων, την ισότητα και την ισονομία, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία³⁴. Προς τούτο απαιτείται βελτιωμένη ανάλυση του αντίκτυπου στα ανθρώπινα δικαιώματα, που έχουν οι πρωτοβουλίες στο εμπόριο και στις επενδύσεις.

Η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο θα λάβει δεόντως υπόψη τους τέσσερις πυλώνες της **ατζέντας για την αξιοπρεπή εργασία** (πρότυπα και δικαιώματα στην εργασία, δημιουργία απασχόλησης και ανάπτυξη επιχειρήσεων, κοινωνική προστασία και κοινωνικός διάλογος)³⁵. Θα βασιστεί στις διευρυμένες δυνατότητες που προσφέρει η «νέα γενιά» των συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ για τη στήριξη των δικαιωμάτων των εργαζομένων και της ατζέντας για την αξιοπρεπή εργασία, μέσω των δεσμευτικών κοινωνικών και

³¹ Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές (RASFF), μέσω του οποίου κοινοποιούνται οι απορρίψεις φορτίων τροφίμων και ζωοτροφών στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ όταν αυτά έχουν ελεγχθεί και έχει διαπιστωθεί κίνδυνος για την υγεία.

³² Μηχανισμός διαβούλευσης της κοινωνίας των πολιτών.

³³ Παραδείγματος χάριν, προάγει την οικονομική χειραφέτηση των γυναικών μέσω της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, σε συμβουλευτικές υπηρεσίες, σε γυναικεία επιχειρηματικά δίκτυα και σε ψηφιακά μέσα που ευνοούν την κοινωνική και τη χρηματοοικονομική ένταξη.

³⁴ «Εργαλειοθήκη για μια προσέγγιση βάσει δικαιωμάτων που καλύπτει όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα για την ανάπτυξη της ΕΕ» SWD(2014)152.

³⁵ <http://www.ilo.org/global/topics/decent-work/lang--en/index.htm>

περιβαλλοντικών διατάξεων που περιλαμβάνουν τα κεφάλαια για το **εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη**³⁶.

Η περιβαλλοντική βιωσιμότητα θα βρίσκεται επίσης στο επίκεντρο της βοήθειας για το εμπόριο. Η **χρηματοδότηση για το κλίμα και η πράσινη και η κυκλική οικονομία** προσφέρουν στις αναπτυσσόμενες χώρες ευκαιρίες για αλματώδη πρόοδο στο εμπόριο, στην ανάπτυξη και την απασχόληση και θα ενισχύσουν την κοινωνιακή και οικολογική ανθεκτικότητα. Η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο θα χρησιμοποιηθεί ως συμβολή στη μετάβαση των αναπτυσσόμενων χωρών σε οικονομίες με χαμηλές εκπομπές άνθρακα και ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή.

Η βιωσιμότητα ως τμήμα των βασικών στρατηγικών των εταιρειών, η προώθηση του **δίκαιου και ηθικού εμπορίου και των υπεύθυνων επιχειρηματικών πρακτικών** – μεταξύ άλλων σε σχέση με τις βιώσιμες αξιακές αλυσίδες– σύμφωνα με τις κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, θα συμβάλλουν σημαντικά στο θεματολόγιο του 2030³⁷.

Δράσεις:

- Συστηματική ανάλυση σε επίπεδο φύλου κάθε σχεδίου βοήθειας για το εμπόριο, με σκοπό την προαγωγή της οικονομικής χειραφέτησης των γυναικών³⁸.
- Επαρκής σύνδεση της στήριξης της ΕΕ με τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους, τη βοήθεια για το εμπόριο, τα κεφάλαια για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη της νέας γενιάς των συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ, τη συμφωνία για τα περιβαλλοντικά αγαθά³⁹, και τις διεθνείς αρχές και κατευθυντήριες γραμμές για την υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά⁴⁰.

³⁶ Τα κεφάλαια περιλαμβάνουν την τήρηση βασικών διεθνών εργασιακών και περιβαλλοντικών προτύπων και συμφωνιών, τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων και την προαγωγή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, την υπεύθυνη διαχείριση των αλυσίδων εφοδιασμού, τα συστήματα εξασφάλισης της βιωσιμότητας (π.χ. οικολογική σήμανση) και τις πρωτοβουλίες για το θεμιτό και το ηθικό εμπόριο.

³⁷ Ένα παράδειγμα στήριξης της ΕΕ στην ανάπτυξη αλυσίδων εφοδιασμού δίκαιου εμπορίου ήταν η συμβολή της ΕΕ στη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω παρεμβάσεων υπέρ του δίκαιου εμπορίου στον τομέα του βαμβακιού στην Ινδία, το Νεπάλ και τη Σρι Λάνκα. Μεταξύ τοπικών ΜΜΕ και φορέων του δίκαιου εμπορίου της ΕΕ αναπτύχθηκαν εμπορικοί δεσμοί που είχαν ως αποτέλεσμα την παραγωγή βάμβακος δίκαιου εμπορίου αξίας σχεδόν 2 εκατ. EUR, προς όφελος περίπου 1 000 αγροτών οργανωμένων σε 175 ομάδες παραγωγών.

³⁸ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2015) 182 final. Κοινό υπηρεσιακό έγγραφο εργασίας: «Ισότητα των φύλων και χειραφέτηση των γυναικών: μεταμορφώνοντας τις ζωές των κοριτσιών και των γυναικών μέσα από τις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ, 2016-2020». Ειδικότερα, οι στόχοι για την πρόσβαση στην αξιοπρεπή εργασία για γυναίκες όλων των ηλικιών και την ισότιμη πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και παραγωγικούς πόρους όπως η γη, το εμπόριο και η επιχειρηματικότητα.

³⁹ Επί του παρόντος τελεί υπό διαπραγμάτευση μεταξύ διαφόρων μελών του ΠΟΕ.

⁴⁰ Οι διεθνείς αρχές και κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, την τριμερή δήλωση αρχών της ΔΟΕ σχετικά με τις πολυεθνικές εταιρείες και την κοινωνική πολιτική, το παγκόσμιο σύμφωνο («Global Compact») των Ηνωμένων Εθνών, τις κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα διεθνή πρότυπα για τις υπεύθυνες επενδύσεις και την υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά.

- Προώθηση της κοινωνικής και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας κατά μήκος των αξιακών αλυσίδων μέσω ολοκληρωμένων και πολυμερών προσεγγίσεων⁴¹.
- Στήριξη του δίκαιου και ηθικού εμπορίου στις χώρες εταίρους, για παράδειγμα μέσω μιας πιο στοχευμένης προσέγγισης στα βασικά προϊόντα.

4.4 Διαφοροποίηση ανά χώρα

Οι παρεμβάσεις της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο πρέπει να προσαρμόζονται καλύτερα στο πλαίσιο κάθε χώρας. Αυτό θα συμβάλλει στον προσδιορισμό των καθοριστικών παραγόντων και των βέλτιστων μοχλών για τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και της καλύτερης δυνατής αλληλουχίας των μεταρρυθμίσεων, με στόχο την κατάλληλη εστίαση της στήριξης της ΕΕ.

Το μεγαλύτερο τμήμα της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο θα διοχετευτεί στις **λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες**, προκειμένου να συμβάλλει στην επίτευξη του ΣΒΑ όσον αφορά τον διπλασιασμό του δικού τους μεριδίου στις παγκόσμιες εξαγωγές⁴². Για να αυξηθεί η πρόσβαση των εξαγωγών των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών στην αγορά της ΕΕ απαιτείται κλιμάκωση της βοήθειας και των ιδιωτικών επενδύσεων με γνώμονα την ανάλυση των περιορισμών και των αναγκών από πλευράς προσφοράς⁴³.

Οι συγκρούσεις και η αστάθεια είναι βασικοί μοχλοί της μετανάστευσης. Η στήριξη της ανθεκτικότητας, της χωρίς αποκλεισμούς βιώσιμης ανάπτυξης και των αξιοπρεπών θέσεων εργασίας σε καταστάσεις συγκρούσεων και αστάθειας είναι ουσιώδης και θα χρειαστεί προσεκτική ιεράρχηση των παρεμβάσεων. Η στήριξη όσον αφορά την επισιτιστική ασφάλεια, τις βασικές ανάγκες και τα προγράμματα έκτακτης ανάγκης για τη δημιουργία θέσεων εργασίας θα πρέπει να εξακολουθήσει να αποτελεί προτεραιότητα⁴⁴. Η βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο θα πρέπει επίσης να συμβάλλει στη δημιουργία ανθεκτικότητας, να θέτει τις βάσεις για μια βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και, παράλληλα, να προωθεί τις υποδομές, τους τομείς έντασης εργασίας και τις παρεμβάσεις.

Η πιο διαφοροποιημένη προσέγγιση της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο θα αφορά επίσης τις **πιο προηγμένες αναπτυσσόμενες χώρες** που έχουν εξέλθει από τη διμερή συνεργασία της ΕΕ από το 2014⁴⁵. Η συνεργασία με τέτοιες χώρες θα προσανατολιστεί σε τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος, όπως οι διαπραγματεύσεις για τις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών και η ενσωμάτωση των αναδυόμενων οικονομιών στις παγκόσμιες αγορές, καθώς και η συνεργασία

⁴¹ Για παράδειγμα, στους κλάδους της ένδυσης, της υλοτομίας, των εξορύξεων κλπ, όπου οι κίνδυνοι είναι ιδιαίτερα υψηλοί.

⁴² Πρόγραμμα δράσης της Αντίς Αμπέμπα (AAAA) §90 και στόχοι ΣΒΑ 8.α και 17.11.

⁴³ «Εκβιομηχάνιση στην Αφρική και στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες», μια έκθεση του Οργανισμού Βιομηχανικής Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNIDO) για την ομάδα εργασίας του G20 για την ανάπτυξη, 2016.

⁴⁴ Έγγραφο αναφοράς αριθ. 17 – Εργασία σε καταστάσεις συγκρούσεων και αστάθειας – Εγχειρίδιο για το προσωπικό της ΕΕ, Δεκέμβριος 2014. <https://europa.eu/capacity4dev/public-fragility/document/operating-situations-crisis-and-fragility-eu-staff-handbook>.

⁴⁵ Στο πλαίσιο του μηχανισμού για την αναπτυξιακή συνεργασία, αυτές οι χώρες εξακολουθούν να επωφελοούνται από την αναπτυξιακή συνεργασία σε περιφερειακό επίπεδο.

με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Γειτονίας μέσω κοινά προσδιορισμένων προτεραιοτήτων της εταιρικής σχέσης.

Δράσεις:

- Αύξηση του μεριδίου της βοήθειας της ΕΕ και των κρατών μελών για το εμπόριο που διοχετεύεται στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες με όραμα την προοδευτική επίτευξη του ενός τετάρτου⁴⁶ της συνολικής βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο έως το 2030.
- Σε καταστάσεις αστάθειας και συγκρούσεων, προσεκτική αλληλουχία και ιεράρχηση σταθεροποιητικών και ταχείας απόδοσης παρεμβάσεων με την εφαρμογή ενός «φακού αστάθειας» και της αρχής της «μη πρόκλησης ζημίας»⁴⁷.
- Διεύρυνση της δέσμευσης με τις πιο προηγμένες αναπτυσσόμενες χώρες, μεταξύ άλλων μέσω της συνεργασίας Νότου-Νότου ή της τριμερούς συνεργασίας, και σε τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος (π.χ. περιφερειακή ολοκλήρωση, περιφερειακές αξιακές αλυσίδες, διευκόλυνση του εμπορίου και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών).

4.5 Πιο ολοκληρωμένη παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων

Τα υφιστάμενα μέσα ανάλυσης και προβολής του αντίκτυπου των παρεμβάσεων της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο θα βελτιωθούν και η υποβολή εκθέσεων θα γίνεται με πιο ποιοτικό τρόπο και προσανατολισμένη στα αποτελέσματα, ενώ το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στις δεσμεύσεις που συνδέονται με τη βοήθεια για το εμπόριο και στην αναφορά των δράσεων θα είναι πιο περιορισμένο. Ειδικότερα, η σύνδεση των δεικτών επιδόσεων της βοήθειας της ΕΕ για το εμπόριο με τους δείκτες συναφών μέσων, όπως το Εξωτερικό Επενδυτικό Σχέδιο ή οι εμπορικές συμφωνίες, θα εξασφαλίσει μια ευρύτερη αίσθηση του συνολικού αντίκτυπού της.

Επί του παρόντος, τα συστήματα και τα εργαλεία πληροφοριών⁴⁸ εκσυγχρονίζονται προκειμένου να επιτρέψουν την καλύτερη συλλογή, ανάλυση και διάδοση των διδαγμάτων σύμφωνα με το πλαίσιο αποτελεσμάτων της διεθνούς συνεργασίας και ανάπτυξης της ΕΕ⁴⁹. Με τον τρόπο αυτό θα αυξηθεί η ευκολία και η αποτελεσματικότητα της δημιουργίας ειδικών ανά χώρα και συναφών με το εμπόριο κατανομών των σχετικών πρόσφατων δραστηριοτήτων που μπορούν να ενημερώνουν και να υποστηρίζουν τον πολιτικό διάλογο και τις νέες παρεμβάσεις της βοήθειας για το εμπόριο.

Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να στηρίζει διαδικασίες που στοχεύουν στην αναγνώριση του ολοένα και μεγαλύτερου ρόλου άλλων χρηματοδοτικών ροών πέραν της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας, προκειμένου να αποτυπωθεί η ευρύτερη συμβολή της ΕΕ στο

⁴⁶ Βασικό σενάριο: 18 % κατά μέσο όρο από το 2010 έως το 2015. Πηγή: έκθεση παρακολούθησης του 2017 σχετικά με τη βοήθεια της ΕΕ για το εμπόριο.

⁴⁷ Να μην υπονομεύεται η προστασία ούτε να οξύνονται οι υπάρχουσες ανισότητες και να εξετάζονται τόσο οι εκούσιες όσο και οι ακούσιες επιπτώσεις των παρεμβάσεων της βοήθειας για το εμπόριο.

⁴⁸ Η προοδευτική επέκταση του νέου επιχειρησιακού συστήματος της Επιτροπής αναμένεται να ξεκινήσει το 2018.

⁴⁹ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2015) 80 final.

εμπόριο, στις επενδύσεις και στις παραγωγικές ικανότητες των χωρών εταίρων που ευνοούνται από την επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια της ΕΕ.